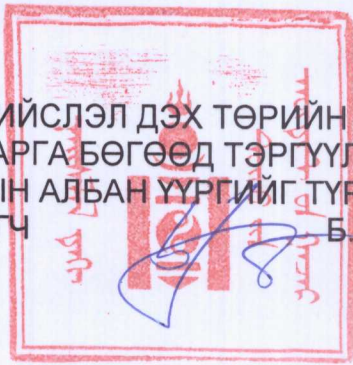

БАТЛАВ. НИЙСЛЭЛ ДЭХ ТӨРИЙН АУДИТЫН
ГАЗРЫН ДАРГА БӨГӨӨД ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОРЫН АЛБАН ҮҮРГИЙГ ТҮР ОРЛОН
ГҮЙЦЭТГЭГЧ Б.НОМИНБААТАР

ТӨСВИЙН ШУУД ЗАХИРАГЧ, ТӨРИЙН БОЛОН ОРОН НУТГИЙН ӨМЧИТ,
ТЭДГЭЭРИЙН ӨМЧИЙН ОРОЛЦООТОЙ ХУУЛИЙН ЭТГЭЭД, ОРОН НУТАГТ
ХЭРЭГЖИЖ БУЙ ТӨСӨЛ ХӨТӨЛБӨРИЙН НЭГЖИЙН 2020 ОНЫ
САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНД ХИЙХ АУДИТ

АЖЛЫН ДААЛГАВАР

2020.12.07

Дугаар:01

Улаанбаатар хот

Ажлын зорилго: Төсвийн шууд захирагч, төрийн болон орон нутгийн өмчит, тэдгээрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээд, төсөл хөтөлбөрийн нэгжийн бэлтгэсэн 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд санхүүгийн тайлангийн аудит хийх

Ажил гүйцэтгэх хугацаа: Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1, 8.9.8-д заасан хугацаанд хийж гүйцэтгэнэ.

НЭГ. ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

Төрийн аудитын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.4 "Төрийн аудитын байгууллага энэ хуульд заасан санхүүгийн тайланд аудит хийх чиг үүргээ аудитын хуулийн этгээдээр гүйцэтгүүлж болно" заалтын дагуу Төрийн аудитын байгууллага (цаашид "захиалагч" гэх) төсвийн шууд захирагч, төрийн болон орон нутгийн өмчит, тэдгээрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээд, төсөл хөтөлбөрийн нэгж (цаашид "шалгагдагч этгээд" гэх)-ийн санхүүгийн тайланд аудит хийх чиг үүргийг гүйцэтгэх аудитын хуулийн этгээд (цаашид "гүйцэтгэгч" гэх)-ийг Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2020 оны А/82 дугаар тушаалаар батлагдсан "Шинжээч сонгон шалгаруулах, гэрээ байгуулах, дүгнэх, гүйцэтгэсэн ажлын чанарыг хянах журам"-ын дагуу сонгон шалгаруулна.

ХОЁР. ГҮЙЦЭТГЭХ АЖИЛ, ҮҮРЭГ

Санхүүгийн тайлангийн аудитыг гүйцэтгэх аудитын хуулийн этгээд нь шалгагдагч этгээдийн удирдлагын бэлтгэсэн 2020 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайланг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, СТОУС, УСНББОУС, НББОУС болон тэдгээрт нийцүүлэн эрх бүхий байгууллагаас гаргасан нягтлан бодох бүртгэл, тайлагналын холбогдох заавар, журамд нийцүүлэн үнэн зөв гаргасан эсэх талаар дүгнэлт гаргаж баталгаажуулах ажлыг гүйцэтгэнэ. Үүнд:

- Санхүүгийн тайлангууд, нягтлан бодох бүртгэлийн холбогдох болон бусад шаардлагын дагуу бэлтгэгдсэн бөгөөд ажил гүйлгээнүүд нь тэдгээрийг зохицуулж буй хууль, тогтоомж журам, зааврын хүрээнд хийгдсэн эсэхийг үндэслэлтэй баталгаагаар нотлох;

- Төсвийн шууд захирагч нь төсвийн төлөвлөлтийг боловсруулахдаа өмнөх жилүүдийн гүйцэтгэл болон бусад үндэслэлтэй тооцоо судалгаанд үндэслэн үр ашиггүй зардлыг бууруулах бодлого, чиглэл баримталсан эсэхийг хянаж үзэх.
- Төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн эдийн засгийн үндсэн үзүүлэлт болох зорилтот түвшний биелэлтийг хянаж, орлого нэмэгдүүлэх, зардал бууруулах, үр ашгийг нэмэгдүүлэх бодлого, чиглэл баримталсан эсэхэд санал, зөвлөмж боловсруулах.
- Гадаадын зээл, буцалтгүй тусламжийн хүрээнд хэрэгжиж буй төсөл хөтөлбөрийн хөрөнгө хэрхэн үр дүнтэй зарцуулагдаж байгаа эсэх талаар болон төслийн зорилго, нийгэм, эдийн засгийн үр нөлөө, хүрэх үр дүнгийн талаар тодруулах.

Гэрээний үндсэн дээр ажил гүйцэтгэх аудитын хуулийн этгээд нь Төрийн аудитын байгууллагаас тухайн жилийн санхүүгийн тайлангийн аудит хийх ерөнхий чиглэлийн хүрээнд анхаарах асуудал, баримтлах нэгдсэн бодлого, зааврыг ханган тухайн үеийн эрсдэлтэй асуудалд аудитор, шинжээчийн хүч нөөцийг төвлөрүүлэх замаар аудитын чанар үр нөлөөг дээшлүүлэхэд анхаарч ажиллана.

Гүйцэтгэгч нь аудитыг гүйцэтгэхдээ дараах үе шатны ажлыг Төрийн аудитын стандарт, АУОС, АДБОУС-д нийцүүлэн гүйцэтгэнэ. Үүнд:

- I. Аудитыг төлөвлөх үе шат;
- II. Аудитыг гүйцэтгэх үе шат;
- III. Аудитыг тайлагнах үе шат;
- IV. Аудитын тайлагналын дараах үе шат

Санхүүгийн тайлангийн аудитын үе шатны ажлуудыг Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2018 оны А/124 дүгээр тушаалаар баталсан санхүүгийн тайланд аудит хийх журмын дагуу баримтжуулна.

1. АУДИТЫН ТӨЛӨВЛӨЛТИЙН ҮЕ ШАТ

Зорилго: Шалгагдагч этгээдийн талаарх ойлголтод үндэслэн эрсдэлтэй асуудлыг тодорхойлж, материаллаг байдлын түвшинг тогтооно. Аудитыг гүйцэтгэх нарийвчилсан төлөвлөгөө, хөтөлбөрийг боловсруулна.

Аудитыг төлөвлөж, гүйцэтгэхдээ шалгагдагч этгээдийн санхүүгийн тайланг материаллаг хэмжээгээр буруу илэрхийлэхэд хүргэсэн нөхцөл байдал байж болзошгүй гэсэн мэргэжлийн үл итгэх байр сууринаас хандана.

Аудитыг төлөвлөх үе шатанд дараах ажлыг гүйцэтгэнэ.

- Шалгагдагч этгээдийн гадаад, дотоод орчныг ойлгож, материаллаг буруу тайлагналын эрсдэлийг тодорхойлон баримтжуулах
- Тодорхойлсон эрсдэлийг бууруулах дотоод хяналтын үр нөлөөтэй эсэхийг тогтоох замаар эрсдэлийг үнэлэх, хэрэгжүүлэх горим сорилыг тодорхойлох;
- Материаллаг байдлын түвшинг Аудитын олон улсын стандартын дагуу тогтоох;
- Аудитын төлөвлөгөө, хөтөлбөрийг боловсруулах;
- Төлөвлөх үе шатны ажлын гүйцэтгэл, үр дүн, холбогдох нотлох баримтуудыг СТАУС системд байршуулж, чанарын хяналт хийлгэнэ.

2. АУДИТЫН ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ҮЕ ШАТ

Зорилго: Аудитын төлөвлөгөө, хөтөлбөрийн дагуу аудитыг гүйцэтгэж, аудитын дүн, дүгнэлтийг гаргахад хангалттай зохистой нотолгоо цуглуулна.

Аудитыг аудитын төлөвлөгөө, хөтөлбөрийн дагуу хэрэгжүүлэх бөгөөд гүйцэтгэх явцад төлөвлөлтийн үе шатанд тогтоосон материаллаг байдал, эрсдэлд мэдэгдэхүйц өөрчлөлт илэрч эхэлбэл, аудитын горимуудыг өргөтгөж, нарийвчилж гүйцэтгэнэ.

Аудитыг гүйцэтгэх үе шатанд дараах ажлыг гүйцэтгэнэ.

- Өмнөх оны аудитаар өгсөн төлбөрийн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилтийг үнэлэх;
- Санхүүгийн тайланг татаж, тулгалт хийн, аудит хийсэн тайлан бэлтгэх;
- Төлөвлөсөн болон гүйцэтгэлийн үе шатанд нэмэгдсэн горим, сорилуудыг хэрэгжүүлэх;
- Шилэн дансны хуулийн хэрэгжилтийг шалгах; */Шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудаст хамрагдаж, хуульд заасан мэдээллийг хугацаанд нь бүрэн мэдээлсэн эсэх, өмнөх аудитаар өгсөн албан шаардлага, зөвлөмжийг хэрэгжүүлсэн эсэх, 5 сая төгрөгөөс дээш үнийн дүнтэй эргэлзээтэй гүйлгээнүүдийн жагсаалтыг гаргах сорил хэрэгжүүлэх/*
- Хэрэгжүүлсэн горим сорилын үр дүнг үнэлэх, баримтжуулах,
- Аудитыг гүйцэтгэх үе шатанд материаллаг байдлын түвшинг дахин тооцоолох;
- Аудитын үр дүн, илрүүлэлтийн нөхцөл байдал, шалтгаан, үр дагаврыг тодорхойлж, асуудлын бүртгэлийг боловсруулах;
- Аудитаар илрүүлсэн алдаа зөрчлийн асуудлын бүртгэлийг шалгагдагч байгууллагад танилцуулж, ирүүлсэн саналыг үнэлж, эцэслэн баталгаажуулах;
- Төлбөрийн акт, албан шаардлагыг баталгаажуулах;
- Гүйцэтгэх үе шатны ажлын гүйцэтгэл, үр дүн, холбогдох нотлох баримтуудыг СТАУС системд байршуулж, чанарын хяналт хийлгэнэ.

3. АУДИТЫН ТАЙЛАГНАЛЫН ҮЕ ШАТ

Зорилго: Аудитын үр дүнг Төрийн аудитын стандарт, АОУС-ын дагуу тайлагнаж, захиалагч болон шалгагдагч этгээдэд танилцуулна.

Аудитыг тайлагнах үе шатанд дараах ажлыг гүйцэтгэнэ.

- Аудит хийсэн санхүүгийн тайланг эцэслэн баталгаажуулах;
- Аудитын тайланг батлагдсан загварын дагуу боловсруулах;
- Аудитаар илрүүлсэн асуудлын бүртгэлээр хүлээн зөвшөөрүүлсэн алдаа зөрчил, анхаарал татах асуудал, дараагийн аудитаар авч үзэх асуудал зэргийг аудитын тайланд бүрэн тусгах;
- Бодлогын шинж чанартай, оновчтой, ойлгомжтой, хэрэгжихүйц, үнэлэх боломжтой зөвлөмж боловсруулан менежментийн захидалд тусгах;
- Аудитын дүгнэлтийг аудитын олон улсын стандартын дагуу гаргах;
- Аудитын хураангуй тайлан, зөрчлийн нэгтгэл, төрийн аудитын байгууллагаас

тухайн жилд баримтлах бодлого, чиглэлийн дагуу боловсруулсан судалгааг үнэн зөв, иж бүрэн авч, хянасан байх;

- Аудитын тайланг цаасаар болон цахимаар бэлтгэж хүлээлгэн өгөх;
- Тайлагнах үе шатны ажлын гүйцэтгэл, үр дүн, холбогдох нотлох баримтуудыг СТАУС системд байршуулж, чанарын хяналт хийлгэнэ.

4. АУДИТЫН ТАЙЛАГНАЛЫН ДАРААХ ҮЕ ШАТ

Зорилго: Аудитын үр дүнг нэгтгэх, үнэлэх, тайлагнах.

Аудитын тайлагналын дараах үе шатанд дараах ажлыг гүйцэтгэнэ.

- Статистик мэдээг батлагдсан маягтаар иж бүрэн гаргаж нэгтгүүлэх;
- Төлбөрийн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилтийг үнэлж, нотлох баримтын хамт ирүүлэх;
- Гүйцэтгэгч нь аудитын ажлын баримт, нотлох зүйлсийн архивын нэгжийг цахим хэлбэрээр ирүүлэх.

5. Гүйцэтгэгч аудитын хуулийн этгээдийн үүрэг хариуцлага:

- Аудитыг тасралтгүй хэрэгжүүлэх ба аудитаар хийгдэх үе шатны ажилбар бүрийг бүрэн хэрэгжүүлэх мэдлэг, туршлагатай аудиторыг томилсон байна;
- Аудитыг гүйцэтгэгч хуулийн этгээд болон түүний томилсон баг аудитын бүх үе шатны ажлуудыг бүрэн чанартай хэрэгжүүлнэ;
- Гүйцэтгэгчийн удирдах ажилтнууд аудитыг үр дүнтэй хийхэд анхаарч, аудитын үе шат бүрд чанарын хяналтыг хэрэгжүүлж, баримтжуулна;
- Аудитын үе шатны ажлууд, тэдгээрт хэрэгжүүлж буй горимуудын явцад төрийн аудитын газраас талбарын эсхүл цахимаар чанарын хяналтыг хэрэгжүүлэх боломж, нөхцөлийг хангах;
- Аудитын явцад олж авсан мэдээллийг төрийн аудитын үйл ажиллагаанд ашиглахаас өөр зорилгоор хөндлөнгийн этгээдэд дамжуулах, хувийн буюу бусдын ашиг сонирхлын төлөө ашиглуулахгүй бөгөөд мэдээллийн нууцыг чанд хадгална.

6. Санхүүгийн тайланд аудитын хуулийн этгээд гэрээгээр аудит хийхдээ Төрийн аудитын стандартад заасан хараат бус байх, нууцыг хадгалах, ёс зүйг мөрдөх зарчмуудыг баримтална.

ГУРАВ. АЖЛЫН ХАМРАХ ХҮРЭЭ

Шалгагдагч этгээдийн 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон санхүүгийн тайлан, тодруулгууд, ерөнхий дэвтэр, журнал, анхан шатны баримт, төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан, батлагдсан зорилтот түвшин, бизнес төлөвлөгөөний биелэлт, шаардлагатай бусад баримтуудыг хамарна.

Гүйцэтгэгч аудитын хуулийн этгээд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилтыг хангах үүднээс шаардлагатай гэж үзсэн аудитын горимуудыг хэрэгжүүлнэ.

Аудитыг АДБОУС-ын дагуу гүйцэтгэхэд шаардагдах горимуудыг гүйцэтгэгч аудитын хуулийн этгээд тодорхойлох бөгөөд ингэхдээ АДБОУС, хууль тогтоомж, дүрэм,

журмын шаардлагууд, мөн тохиромжтой бол аудитын ажлын нөхцөл, тайлагнах шаардлагуудыг харгалзана.

Аудитын үндэслэлтэй баталгаа: Санхүүгийн тайлан бүхэлдээ материаллаг буруу илэрхийллээс ангид гэсэн үндэслэлтэй баталгаа гаргахад зориулагдана. Үндэслэлтэй баталгаанд санхүүгийн тайлан бүхэлдээ материаллаг буруу илэрхийлэл агуулаагүй гэж дүгнэхэд аудиторт шаардагдах аудитын нотлох зүйл цуглуулахтай холбоотой ойлголт хамаарна.

ДӨРӨВ. ХҮЛЭЭГДЭЖ БУЙ ҮР ДҮН, БҮТЭЭГДЭХҮҮН

Шалгагдагч этгээдийн 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл нь Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, УСНББОУС, СТОУС, НББОУС болон тэдгээрт нийцүүлэн Сангийн сайдын баталсан нягтлан бодох бүртгэл, тайлагналын холбогдох заавар, журамд нийцүүлэн үнэн зөв гаргасан эсэх талаар дүгнэлт гаргаж баталгаажуулна.

Аудитаар шалгагдагч этгээдийн санхүүгийн үйл ажиллагаа, дотоод хяналт, тайлагналыг сайжруулах зөвлөмжийг өгөх, шаардлагатай тохиолдолд төлбөрийн акт тогтоох, зөрчлийг арилгах, давтан гаргахгүй байх талаар албан шаардлага өгнө.

ТАВ. УДИРДЛАГА, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ

Аудитыг гэрээгээр гүйцэтгэх хуулийн этгээд нь тухайн аудитад оролцоход ашиг сонирхлын зөрчилгүй, хувь хүн, байгууллага, албаны болон төрийн нууцыг задруулахгүй гэдгээ бүрэн илэрхийлж, Төрийн аудитын байгууллагын санхүүгийн аудитын багийн бүрэлдэхүүнтэй хамтарч ажиллана.

Тус ажлыг ажлын даалгаврын дагуу гүйцэтгэхээр шалгарсан аудитын хуулийн этгээд нь захиалагчийг төлөөлөх эрх бүхий албан тушаалтан, аудитын багтай уулзалт, ярилцлага хийх, шаардлагатай асуудлаар нэмэлт тодруулга авч ажиллаж болно.

Үе шатны ажлын явцад бий болсон шийдвэрлэх боломжгүй асуудлыг тухай бүр захиалагч талын холбогдох албан тушаалтанд мэдэгдэнэ.

Аудитын явцад тавих чанарын хяналтыг аудитын хуулийн этгээд өөрийн хүрээнд иж бүрэн гүйцэтгэхээс гадна аудитын явц, гүйцэтгэлийн талаарх мэдээллийг Нийслэл дэх Төрийн аудитын газарт хүргүүлж, аудитыг нэгтгэж удирдах боломжоор хангана.

МУЕА-ын 2020 оны А\81 тушаалаар баталсан “Санхүүгийн тайланд аудит хийх хуулийн этгээдийн ажлын гүйцэтгэлийг хянах, үнэлэх, баталгаажуулах журам”-ын дагуу Нийслэл дэх Төрийн аудитын газар тухайн аудитын хуулийн этгээдийн гүйцэтгэсэн аудитын ажилд үнэлгээ өгч, холбогдох арга хэмжээ авч ажиллана.

ЗУРГАА. ТАВИГДАХ ШААРДЛАГА БОЛОН АЖЛЫН ТУРШЛАГА

Аудитыг гүйцэтгэх хуулийн этгээд дараах шаардлагыг хангасан байна. Үүнд:

- Аудит гүйцэтгэх хуулийн этгээд нь аудитын үйлчилгээ үзүүлэх тусгай зөвшөөрөлтэй байх;
- Аудиторууд нь мэргэжлийн ёс зүйн зөрчилгүй байх;
- Үйл ажиллагаа явуулах ажлын байр, техник хэрэгслээр хангагдсан байх;
- Аудитын багийн гишүүд нь үйлчлүүлэгчийн эрх бүхий аль нэг албан

тушаалтантай ашиг сонирхлын зөрчилгүй байх;

Ажиллах хүчний шаардлага:

- Дөрвөөс доошгүй үндсэн орон тооны, хугацаагүй эрхтэй мэргэшсэн нягтлан бодогчтой байх;
- Аудитын байгууллагад ажилладаг мэргэшсэн нягтлан бодогч өөр байгууллагад давхар ажил эрхлэх, бусад аудитын хуулийн этгээдэд гэрээгээр ажилладаггүй байх;

Монгол Улсын холбогдох хууль тогтоомжийг үйл ажиллагаандаа мөрдлөг болгон гэрээ, ажлын даалгаварт заасан ажлыг мэргэжлийн болон чанарын өндөр түвшинд хийж шаардлагатай судалгаа, шинжилгээ, тооцоо, тайлан бусад ажлыг хугацаанд нь үнэн зөв чанартай хийж гүйцэтгэнэ.

ДОЛОО. ТӨЛБӨРИЙН НӨХЦӨЛ

Шалгагдагч этгээдийн шилжүүлсэн аудитын төлбөрийг Нийслэл дэх Төрийн аудитын газар гэрээнд заасан нөхцөл, хуваарийн дагуу аудитын хуулийн этгээдэд олгоно.

САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН ХЭЛТЭС